РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Симо Леонов Лазаров

за придобиване на научната степен „доктор“с кандидат

Ма Цаоджъ

по професионално направление 8.3. “Музикално и танцово изкуство” научна специалност “Музикознание и музикално изкуство”

Тема на докторантския труд:

Саксофонът в периода на бибоп. Саксофонисти, повлияли върху начина на импровизация и развитието на този стил

Ма Цаоджъ завършва магистърска степен през 2019 г. в Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров” със специалност „Поп и джаз инструментално изкуство – саксофон“. От 2020 г. е редовен докторант. Неговите творчески дейности са свързани с изпълнение на саксофон на различни събития.

Дисертацията му е свързана с влиянието и значението на бибопа, техниките на изпълнение и различните музикални стилове, импровизацията в джаза при изпълнение на саксофон. Дисертационният труд се състои от 183 страници. Съдържа увод, седем глави, заключение, справка за основните приноси, справка за публикациите, свързани с него, 121 библиографски изъочници и много нотни примери Влиянието и значението на бибопа е **обектът на изследването**. Мотивацията да избере тази тема е докторантът да изследва техниките на изпълнение и да разшири сферата със запознаването на саксофона и изследването на компонентите, определящи един саксофонист като джазов музикант, Докторантът изяснява своите концепции посредством изследване на различните техники на изпълнение на саксофон в бибопа изследвайки методите на свирене на различни саксофонисти обяснявайки огромното влияние на бибопа върху развитието на джаза и методите на импровизация. На базата на сравнителния анализ докторантът установява разликите параметри в джаз музиката за саксофон.

Постигането на основната задача е да изследва детайлно и установи важните елементи при традициите за джазови изпълнения на саксофон. **Целта е: да** изследва и анализира музикалните характеристики и методите за импровизация в бибопа. Това е от голямо значение за разбирането на развитието на джаза и овладяването на техниките

за изпълнение на различни стилове джаз. Анализират се изпълненията на Чарли Паркър, Целите и резултатите на изследването очертават една пълна картина на поставения проблем. Анализирани са и характеристиките на джаз стила във връзка с темата. Обяснен е импровизационният подход в бибопа. Използваните методи са: анализ в контекста на исторически подход към този период.

. Историческият преглед в началото на експозето визира произхода и развитие на джаза и разкрива динамично променящата се през годините ситуация на спецификата на използване на саксофона в светлината на променящата се интонационно-звукова обстановка на джазовата музика по света. Докторантът споделя и смисълът на джазовото изкуство. **Методите** са свързани с са анализирането и и обясненението на стиловите характеристики на ранния джаз. Дадени са множество нотни примери.

В дисертацията е разгледан историческият процес на развитие на джаза и са анализирани и обяснени стиловите характеристики на ранния джаз чрез съответните нотни примери. Представят се също така ритмичните, мелодичните, хармоничните и груповите характеристики на бибоп. Сравнителният анализ обяснява промените, направени от бибопа и по-ранни стилове в джаза. Бибопът, като начало поставя основите на реформата и развитието в джаза оказвайки влияние върху развитието на джаз стилове. Разгледана са бибоп скалата и начините за създаване на бибоп фрази както и някои методи за импровизация, които са вследствие на изучаването на бибоп скалата. Това е начин да се разбере нейният състав. Докторантът подробно анализира поотделно техниките на изпълнение в джаза. Анализирани са структурата на музикалната форма като водеща е творческата инвенция.

Представени са саксофонистите от периода на бибопа Чарли Паркър, Сони Стит, Декстър Гордън, Джон Колтрейн Чрез съответните примери са анализирани са и характеристиките на техните изпълнения.

Описанието на основни умения при свирене на този стил е дадено с фундаментално сравнение и анализ на джаз стиловете при изпълненията на саксофон. С особена вещина се разглеждат водещите фактори свързани със стила и съдържанието на композицията и възприятието, което прави слушателя по-активен в определянето на идеята и целта на композицията.. Особеностите на бибоп-ритъма мелодията, хармонията и особеностите на бибоп-бенда са ярко очертани.

Докторантът фокусира вниманието към примери, при които импровизационното начало е в определената посока. Аналитичният подход на изследваната материя обосновава целите и задачите в дисертационния труд. Стиловете на изпълнение на майсторите саксофонисти от различните течения в джаза е също отразен.

Сравнителният анализ помага за ясното дефиниране на състава на групата, хармонията, ритъма, мелодичната структура и импровизацията. Развивайки функцията на музикалната драматургия като основна и интересна тема, те отвеждат джаза към най-големия му период на разцвета. Отделено е място и за специфичния характер на интонационната среда,

От експозето личи, че музикалната драматургия за всеки стил изцяло произтича от съдържанието и формата на всички музикални композиции. Основно определящ е научния подход, през който минава изграждането на импровизацията на базата на изпълнителската техника, чрез която е възможно да се постигнат интересни звукови нюанси – талива, каквото големите изпълнители – саксофонисти прилагат в своите изпълнения. Това, което придава изследователска тежест е задълбоченото изследване на докторанта в анализа за формирането на специфични я бибоп стил. Има хубави сравнения със суинга, които изясняват детайлите. Докторантът цитира американския джаз историк и журналист Айра Гитлър който също подчертава разликите между бибоп и суинг импровизацията. Той пише: „Музиканти, които идват от предишна епоха с опит в друга музика, като суинг, запазват нещо, но и добавят нещо друго. Въпреки че правят промени в акордите, те все още са мелодични изпълнители."

Докторантът стига до извода, че „Бибопът носи качествен скок напред в артистичното ниво на джаза. Реформите на бибопа в хармонията, начина, ритъма, методите на импровизация и т.н. обогатяват музикалния език на джаза, разширяват неговия артистичен израз и подобряват художествената му.стойност. Мелодията, хармонията и ритъмът са трите най-основни елемента на музиката. Повечето от джаз стиловете, възникнали след бибопа, са повлияни от него."

Влияниетона бибопа върху развитието на джаза е разгледано обстоятелствено имайки предвид реформите и иновациите във всички видове джаз. В няколко позиции е разгледа този процес. . От една страна бибопът стимулира развитието на лично импровизационно творчество. От друга страна фактът, че бибопът представлява богата

основа за хармонията спомага за този процес,

Докторантът не забравя да подчертае и още един факт: Бибопът обогатява развитието на латино джаза и фрий джаза . Дадени а много нотни примери, които дават представа за теоретичния анализ. Обръща се внимание върху началото на две стилови течения: Cool Jazz и Hard Bop Cool Jazz и Hard Bop, които се появяват един след друг в средата до края на 50-те години на миналия век.

Изпъстрено с много нотни примери експозето осветлява и същността на импровизацията и особеностите при реализацията й. Музикантът трябва да познава добре стиловите особености, хармоничната структура на пиесата, използваните скали, мелодичните и ритмични ходове. Указани са методи за импровизация на саксофон в джаза.

Особено детайлно анализирана е употребата на бибоп музикални фрази в джаза Анализитана е акордовата структура като фундамент за изграждане на импровизационните модели. Разгледани и анализирани са и няколко импровизации, всяка със своята тежест и стил при овладяването на основния ритъм. Много удачен е анализа на бибоп чрез анализ на песента „Donna Lee" на Чарли Паркър

Изводът, до който се достига е свързан с емоционалността при изпълнение на джаз със саксофон. Докторантът пише: „Бибопът, като разклонение на джаз музиката, е от голямо значение за развитието на съвременния джаз. В процеса на развитие на джаза, аранжиментът, хармонията, ритъмът и дори по-голямата част от речника на джаз музиката са пряко или косвено свързани с бибопа."

Анализът направн в дисертацията е влиянието на бибопа върху развитието на джаза, а интерпретаторския момент и начина, по който саксофонистите подхождат към импровизацията е основополагащото. Разбирането на бибопа ще бъде от голяма полза при изучаването на джаз.

Седемте приноса на настоящия дисертационен труд отразяват научно базираната методология на изследването. Те са направени на базата на задълбоченото изследване на същостта на бибопа като стил в джаза Обясняват се и се анализират стиловите характеристики на различните джаз жанрове, като по този начин се поставят основите на познанието за джаза и се дава ясна насока на обучителния процес. Чрез анализи и сравнителен анализ е представено развитието на джаза след бибопа. Дадените методи за импровизация осигуряват систематичен подход към обучение. Сравнителен анализ е използван и в изследването на начина, по който саксофонистите импровизират като характеристиките са ясно дефинирани.

В дисерацията се анализират се техники и методи за решаване на свързани с импровизацията изпълнителски преоблеми . Произходът на джаз музиката е описан като това спомага за разбирането на процеса на развитието на този вид музика, стиловото й разнообразие и културната среда. Анализирани и обяснени са творческите методи на саксофонистите през бибоп периода.

Като се имат предвид горепосочините аргументи считам, че Ма Цаоджъ изцяло отговаря на изискванията за получаване на образователна и научна степен „доктор" по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство" научна специалност "Музикознание и музикално изкуство" по Закона за развитие на академичния състав на Република България и предлагам на почитаемото научно жури тя да му бъде присъдена.

10.03.2025 г.

/проф.д-р Симо Лазаров/